

1871

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART-K: KÉZIKÖNYV

KÉPZŐMŰVÉSZETI

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
HUNGARIAN UNIVERSITY OF FINE ARTS

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART-K:

KÉZIKÖNYV

(2020)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ

S.M.ART-K: KÉZIKÖNYV

(2020)

Készült:

A Magyar Képzőművészeti Egyetem
„A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése
a köznevelési intézményekben” című,
EFOP-3.2.6-16-2016-00001 azonosítószámú projektjének,
„Művészeti mérőeszköz fejlesztés” alprojektje keretében.

Szerzők: Mező Ferenc (PhD) és Mező Katalin (PhD)

Lektor: Kelemen Lajos (PhD)

Kiadja: Magyar Képzőművészeti Egyetem
(1062 Budapest, Andrásy u. 69-71.)

ISBN 978-963-7165-93-1

Irodalomjegyzékben:

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART művészeti mérőeszköz. S.M.ART-K: kézikönyv.* Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

TARTALOM

BEVEZETŐ.....	7
1. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-K KOGNITÍV TELJESÍTMÉNYTESZT	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	9
Az eszköz jellemzői.....	9
A tesztfelvétel folyamata	11
A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt feladatainak összefoglalása, pontozása	16
A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt értékelése, értelmezése	21
Egyéni összefoglaló: a S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt tapasztalatai	22
Csoport szintű összefoglaló: a S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt tapasztalatai	24
2. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-K MEGFIGYELÉSI SZEMPONTSOR	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	25
Az eszköz jellemzői.....	25
A megfigyelési szempontsor használatának folyamata	28
3. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-K SZÜLŐI KÉRDŐÍV	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	31
Az eszköz jellemzői.....	31
A kérdőív használatának folyamata.....	32
4. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-K INTERJÚ	
ALKALMAZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN	35
Az eszköz jellemzői.....	35
Az interjú folyamata	36
5. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-K NONKOGNITÍV ÉLMÉNYFELTÁRÓ GYAKORLAT	
ALKALMAZÁSÁHOZ.....	39
Az eszköz jellemzői.....	39
A gyakorlat folyamata	40
IRODALOM.....	43

BEVEZETŐ

Kutatási tapasztalatok szerint – lásd például: Mező és Miléné (2003a,b), Czeizel (2007, 2009), Mező és Kiss Papp (2011), Kárpáti (2015a,b), Babály és Kárpáti (2015, 2016) – a képzőművészetek sokoldalú és kedvező hatást gyakorolhatnak a személyiségfejlődésre. A vizuális művészetek azonban nemcsak a fejlesztésben, hanem a tanulók megismerésében is szerepet játszhatnak. E szereplehetőségre fókuszál a S.M.ART-K képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok rendszere is (Mező és Mező, 2019). Jelen kézikönyv célja pedig az, hogy útmutatóul szolgáljon a S.M.ART-K képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok (Mező és Mező, 2020) adatfelvétele és értékelése során.

A S.M.ART-K képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok célja a pedagógusok segítése a tanulók megismerésében (különösen az óvoda-iskola átmenet időszakában, az iskolaérettség megállapításában – Hanák, 2015; Kelemen, 2001, 2012, 2014) annak érdekében, hogy a diákok sajátosságainak megfelelő, differenciált nevelésben-oktatásban részesülhessenek (miként azt a diákok számára a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. CXCV. törvény is deklarálja), ezáltal is segítve egyrészt a tehetséggondozás ügyét (Mező és Miléné, 2003a), másrészt a lemorzsolódás elleni küzdelmet (Hanák, 2016).

A teszt felhasználói célcsoportja: *pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok.*

A közvetlen vizsgálati célcsoportot 6 éves és idősebb általános iskolai tanulók jelentik, közvetett módon azonban szüleiktől és pedagógusaiktól is gyűjthetünk információkat.

A S.M.ART-K egymástól függetlenül is használható

- kognitív teljesítménytesztből,
- megfigyelési szempontsorból,
- szülői kérdőívből
- interjúból,
- valamint nonkognitív élményfeltáró gyakorlatból áll.

Megjegyzés: a S.M.ART-K egy tágabb, S.M.ART művészeti diagnosztikai eszközrendszer egyik elemének tekinthető. A tágabb, S.M.ART művészeti mérőeszköz-rendszer komponensei: a képzőművészeti (S.M.ART-K), az irodalomművészeti (S.M.ART-I), a zeneművészeti (S.M.ART-Z) és a táncművészeti (S.M.ART-T) foglalkozásokba integrálható vizsgálatok.

A S.M.ART módszer-/eszközrendszer általános jellemzői:

a) egy-egy művészeti terület révén a kognitív jellemzőkről (például: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) nyújtanak információt a módszerek/eszközök;

b) pedagógus kompetenciakörben használható módszerek/eszközök, melyek támogatják a helyi adatfelvételt és kiértékelést (külső támogató nélkül helyben is alkalmazhatók a vizsgálatok);

c) művésztanárokon kívül más tantárgyak, tudásterületek pedagógusai által is használható módszerek/eszközök. A módszerek/eszközök a művészet-oktatás szakspecifikus területein túlmutatva a művészettel nevelés lehetőségeit támogatják más transzverzális kompetencia területeken is (nyelvi, logikai, szociális, stb.),

d) a képző-, az irodalom-, a zene- és a táncművészeti területen alkalmas komplex művészeti adottságok, képességek azonosítására is.

A következő oldalakon a S.M.ART-K eszközcsaládhoz tartozó teljesítményteszt, megfigyelési szempontsor, szülői kérdőív, interjúkérdés sorozat, és nonkognitív élményfeltáró gyakorlat adatfelvételével és értékelésével kapcsolatos javaslatok kerülnek bemutatásra.

A vizsgálati eszközök az alábbi kiadványban találhatóak meg:

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

1. ÚTMUTATÓ

A S.M.ART-K KOGNITÍV TELJESÍTMÉNYTESZT HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt képzőművészeti foglalkozásokba integrálható, a tanulók megismerését célzó feladatokat tartalmaz.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsoport, eszközrendszer összefüggése:	<i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz <i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-K (képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok) <i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt
Módszer:	teljesítményteszt
Cél:	érzékelés/észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás vizsgálata
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	egyéni és csoportosan is megtörténhet az adatfelvétel
Célcsoport:	6 év körüli (általános iskola első évfolyamos) tanulók, óvodások
Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db válaszlap/vizsgálati személy, 1 db ceruza/vizsgálati személy, 1-1 db asztal és szék/vizsgálati személy, 1 db feladatlap csomag/csoport, stopperóra

Időigény: Adatfelvétel: 10 perc/vizsgálati személy vagy 10 perc/20 fő csoport
 Adatértékelés: 1 perc/vizsgálati személy vagy 20 perc/csoport

A feladatok időigényének áttekintő táblázata egy vizsgálati személy esetében:

Adatfelvétel fázisa	Szintézis feladat	Analízis feladat	Munka-memória	Megfigyelés	Összesen
Instrukció	80 másodperc	80 másodperc	80 másodperc	80 másodperc	320 másodperc
Inger bemutatása	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	120 másodperc
Késleltetés	10 másodperc	10 másodperc	10 másodperc	0 másodperc	30 másodperc
Feladat megoldása	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	120 másodperc
Összesen	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	600 másodperc (10 perc)*

*További időtartamok: ültetés, lapok kiosztása, íróeszközök előkészítése, feladatlapok begyűjtése

Skálák, változók:

- *Szintézis:* részek egységgé szervezése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Analízis:* egész részekre bontása. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Gondolkodás:* analízis és szintézis változók összege. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 4.
- *Munkamemória.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Megfigyelés* (ami feltételezi a figyelem és az érzékelés/észlelés együttműködését). A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Összteljesítmény:* a szintézis, az analízis, a munkamemória és a figyelem összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 8.

A S.M.ART–K kognitív teljesítményteszt a vizuális percepció, figyelem, emlékezet és gondolkodás megismerését célzó egyénileg és csoportosan is felvehető, eszközigényét tekintve papír-ceruza szintű, a vizuális művészeteket eszközként használó gyors eljárás. A teszt pedagógus kompetenciakörben történő felhasználásra jött létre annak érdekében, hogy a tanítók gyorsan tájékozódhassanak a kisiskolások kognitív jellemzőiről a differenciált nevelés-oktatás biztosítása, illetve szükség esetén további szakorvosi, szakszolgálati vizsgálatok igénylése érdekében. E teszt nem pótolja, nem helyettesíti a klinikai igényű intelligenciavizsgálatokat, s nem nyújt információt a tanulók intelligenciahányadosáról sem. De egy jelzőrendszer első, iskolai, pedagógus kompetenciakörbe tartozó állomásaként szolgálhatja a kognitív képességek szerinti differenciált fejlesztés megvalósulását.

A teszt lényeges jellemzője a gyorsaság: egyetlen tanóra alatt megvalósulhat a tesztfelvétel és a kiértékelés is akár egy teljes osztály esetében is. Ezt a feladatok egyszerűsége és a feladatsor rendhagyó felépítése teszi lehetővé: a hagyományosan megszokott, az egyszerűbbtől az összetettebb felé haladó feladatsor helyett (egy sajátos képesség hierarchiát feltételezve) fordított sorrendben adja a feladatokat a vizsgálati személyeknek. A képesség hierarchia háttérében az a megfontolás áll, hogy a kognitív képességek a következő módon épülnek egymásra:

1. A gondolkodást igénylő feladatokban valójában szerepet játszik a memória, a figyelem és az érzékelés is. Ennél fogva: ha egy gondolkodást igénylő feladat megoldása sikeres, akkor az csak úgy lehetséges, ha a szükséges emlékezeti, figyelmi és érzékelési funkciók is megfelelően működnek.

2. Az emlékezést igénylő feladatokban valójában szerepet játszik a figyelem és az érzékelés is. Vagyis: ha egy emlékezést igénylő feladat sikeres, akkor az csak úgy lehetséges, hogy a szükséges figyelmi és érzékelési funkciók is megfelelő módon működnek.

3. A figyelmet igénylő feladatokban valójában szerepet játszik az érzékelés is. Következmény: ha egy figyelmet igénylő feladat végrehajtása sikeres, akkor a szükséges érzékelés is megfelelő. Ha a figyelmet igénylő feladat megoldása sikertelen, akkor annak háttérében érzékszervi probléma is lehet (annak kizárása esetén azonban marad a figyelmi probléma megállapítása).

Mindezek alapján a teszt gyorsaságát (a máskülönb is gyors feladatok mellett) az 1. ábrán látható vizsgálathierarchia biztosíthatja.

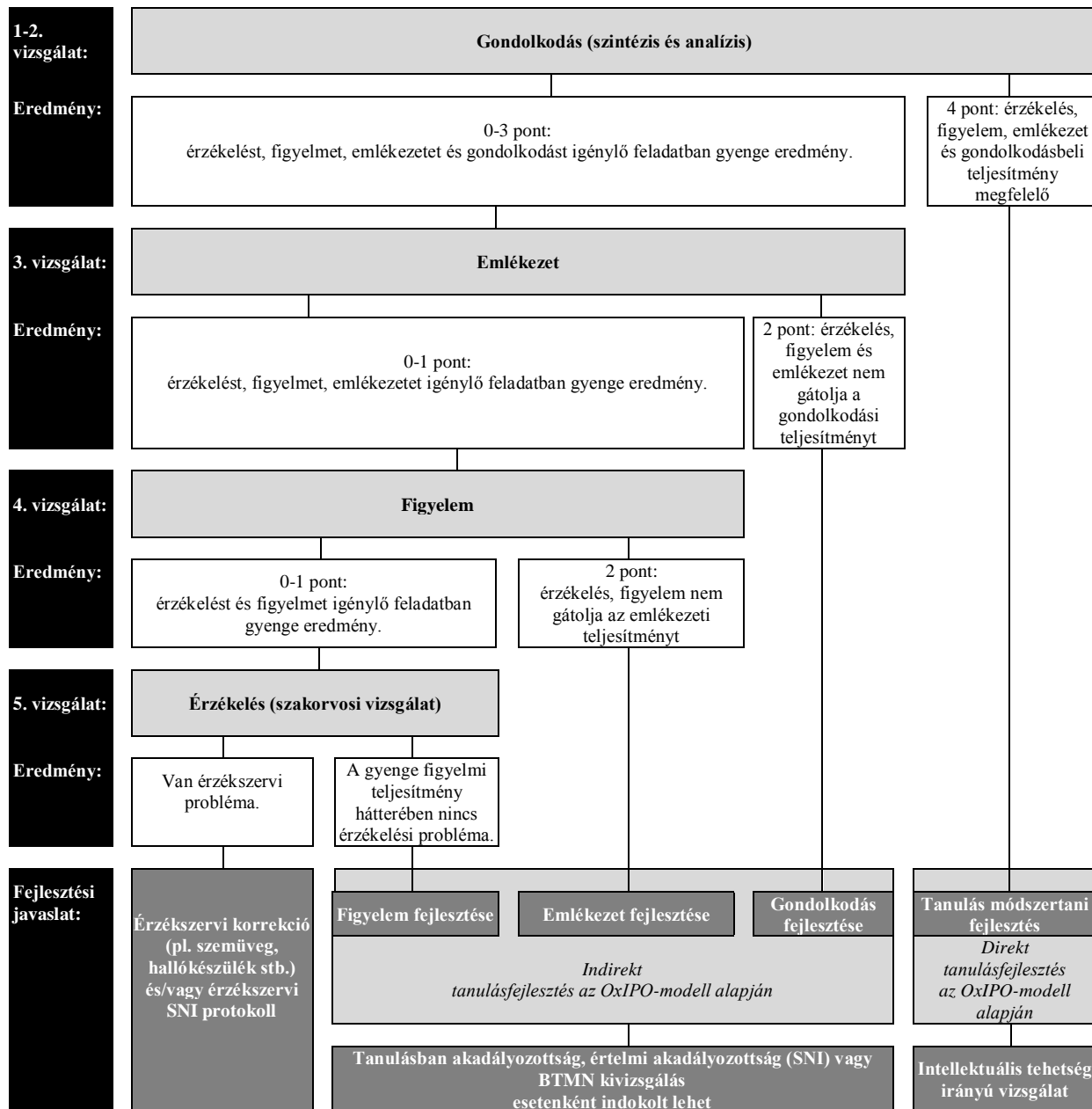
A teszt felvétel folyamata

A teszt felvétel folyamatának javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a válaszlapok sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, vizsgálati személyek névsorának összeállítása.
10 perccel a vizsgálat előtt:	1. Helyszín szellőztetése.2. Szükség esetén helyszín bútorainak átrendezése (minél kevesebbet zavarják egymást a vizsgálati személyek).3. Névsor és a válaszlapok előkészítése.

1. ábra: a S.M.ART kognitív teszt vizsgálati sorrendje, az altesztek lehetséges eredményei, és az eredmény alapján megfogalmazható általános fejlesztési javaslat (forrás: a Szerzők)

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés: Vizsgálati személyek leültetése a számukra kijelölt helyre, s a feladatlapok átadása számukra.

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás: Vizsgálati személyek üdvözlése, bevonása a vizsgálatba. Javasolt instrukció (csoportos adatfelvételi helyzetet feltételezve; egyéni adatfelvételnél lehet ugyanez az instrukció csak egyes számban megfogalmazva):

„Szervusztok, gyerekek! Szeretnék bevinni benneteket egy rajzolás feladatba! Van köztetek olyan, aki szeret rajzolni? Nyújtsa fel a kezét, aki szeret rajzolni!”

A legtöbb gyerek ilyenkor jelentkezni szokott. Az instrukció folytatása:

**Szintézis
vizsgálat:**

„Képzeljétek el, hogy Meseország királya nagy bajban van! Segítenünk kell neki! Képzeljétek: huncut kis manók tönkretették azt a négy varázsrajzot, amik megvédik Meseországot hótól, fagytól, vadállatoktól... Ügyes rajzosokra van szükség, akik segíteni tudnak az öreg királynak. Gyerekek, segítsünk neki, rendben?! Nyújtsa fel a kezét, aki segít!”

A gyerekek ilyenkor jelentkezni szoktak. Ha nem jelentkeznek, akkor sajnos utasításként kell kiadni a feladatot.

*A szintézis
vizsgálat
válaszadására
szolgáló hely
azonosítása a
feladatlapon:*

„Gyerekek! Vegyetek elő egy ceruzát, a radírt pedig tegyétek el, nem lesz rá szükség! Gyerekek, tanuljunk meg tájékozódni a feladatlapon! Tegye mindenkinek az ujját a feladatlapon látható fekete pöttyre! Ide kell majd először rajzolni! Hadd látom, mindenkinek megtalálta a fekete pöttyöt?”

A vizsgálatvezető járjon végig a termen, s igazítsa a gyerekek ujját a fekete pöttyre, ha szükséges!

*A szintézis
példafeladat
bemutatása:*

„Ügyesek vagytok! Figyeljétek! Mutatok egy varázsképet. Ha jól megnézik három egyszerű rajzból áll, és az első két rajzból ki lehet találni, hogy mi a harmadik rajz. Ha kitaláltátok, hogy az első és a második rajz alapján, hogyan lehet kitalálni a harmadik rajzot, akkor ne mondjátok ki! Ne áruljátok el a megfejtést! De jegyezzétek meg azt!”

A példaábrát 30 másodpercig láthatják a vizsgálati személyek.

*A szintézis
tesztfeladat
elvégzése:*

„Most mutatni fogok egy másik varázsképet, amelyen eredetileg három rajz volt, de a rosszcson kis manók letörölték az utolsót... Az első és a második rajz alapján azonban ki lehet találni, hogy mi lehet a harmadik rajz! Találjátok ki hogyan! De ne áruljátok el, s ne is rajzoljatok még semmit! Jegyezzétek meg, mit kellene rajzolni a fekete pötty mellé! Csak akkor szabad rajzolni, ha arra engedélyt kaptok.”

A tesztfeladatot 30 másodpercig felmutatjuk, majd elrakjuk, hogy ne lássák a vizsgálati személyek. 10 másodperc múlva így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta! A fekete pötty mellé rajzoljátok le, hogy szerintetek mi lehet a harmadik rajz!”

A rajzolásra 30 másodpercet szükséges biztosítanunk. Ellenőrizzük, hogy jó helyre rajzolnak-e a gyerekek!

**Analízis
vizsgálat:**

*Az analízis
vizsgálat
válaszadására
szolgáló hely
azonosítása a
feladatlapon:*

„Büszke lehet Rátok Meseország királya! Nagyon ügyesek vagytok! Újabb varázsábrában kell segítenetek! A következő rajzotokat a feladatlapon csillaggal jelölt négyzetbe kell rajzolnotok. Tegyétek a csillagra az ujjatokat! Hadd látom, mindenki megtalálta vajon a csillagot?”

A vizsgálatvezető járjon végig a termen, s igazítsa a gyerekek ujját a csillagra, ha szükséges!

*Az analízis
példafeladat
bemutatása:*

„Nagyon megdicsérlek Benneteket! Ügyesek vagytok! Figyeljete! Mutatom a következő varázsképet. Ha jól megnézitek ez is három egyszerű rajzból áll, és az első két rajzból most is ki lehet találni, hogy mi a harmadik rajz. De most más lesz a szabály! Ha kitaláltátok, hogy az első és a második rajz alapján, hogyan lehet kitalálni a harmadik rajzot, akkor ne mondjátok ki! Ne áruljátok el a megfejtést! De jegyezzétek meg azt!”

A példaábrát 30 másodpercig láthatják a vizsgálati személyek.

*Az analízis
tesztfeladat
elvégzése:*

„Most mutatni fogok egy másik varázsképet, amelyen eredetileg három rajz volt, de a rosszcsonk kis manók letörölték az utolsót... Az első és a második rajz alapján azonban ki lehet találni, hogy mi lehet a harmadik rajz! Találjátok ki hogyan! De ne áruljátok el, s ne is rajzoljatok még semmit! Jegyezzétek meg, mit kellene rajzolni a feladatlapon lévő csillag mellé! Csak akkor szabad rajzolni, ha arra engedélyt kaptok.”

A tesztfeladatot 30 másodpercig felmutatjuk, majd elrakjuk, hogy ne lássák a vizsgálati személyek. 10 másodperc múlva így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta! A csillag mellé rajzoljátok le, hogy szerintetek mi lehet a harmadik rajz!”

A rajzolásra 30 másodpercet szükséges biztosítanunk. Ellenőrizzük, hogy jó helyre rajzolnak-e a gyerekek!

**Munka-
memória
vizsgálat:**

*A munka-
memória
vizsgálat
válaszadására
szolgáló hely
azonosítása a
feladatlapon:*

„Nagyon sokat segítettetek Meseország öreg királyának! Igazi hősök vagytok! A következő rajzot a fekete négyzettel jelzett helyre kell rajzolni. Tegyétek a fekete négyzetre az ujjatokat! Lássam, ki találta meg a fekete négyzetet?!”

A vizsgálatvezető járjon végig a termen, s igazítsa a gyerekek ujját a válaszlapon található fekete négyzetre, ha szükséges!

*A munka-
memória
tesztfeladat
elvégzése:*

„Meseország megmentői, figyeljete! Most mutatni fogok nektek egy rajzot. Ezt jól nézzétek meg, jegyezzétek meg! Amikor azt mondom, hogy rajta, akkor rajzoljátok le emlékezetből a válaszlapon fekete négyzettel jelölt helyre!”

A tesztfeladatot 30 másodpercig felmutatjuk, majd elrakjuk, hogy ne lássák a vizsgálati személyek. 10 másodperc múlva így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta! A fekete négyzettel jelölt helyre rajzoljátok le az előbb látott ábrát!”

A rajzolásra 30 másodpercet szükséges biztosítanunk. Ellenőrizzük, hogy jó helyre rajzolnak-e a gyerekek!

**Megfigyelés
vizsgálata:**

*A megfigyelés
vizsgálat
válaszadására
szolgáló hely
azonosítása a
feladatlapon:*

„Milyen ügyesek vagytok! Ez igen! Meseország hősei vagytok! A most következő rajzot a szívvel jelzett helyre kell rajzolni. Tegyétek a feladatlapon lévő szívre az ujjatokat! Lássam, ki találta meg a szívet?!”

A vizsgálatvezető járjon végig a termen, s igazítsa a gyerekek ujját a válaszlapon található szív szimbólumra, ha szükséges!

*A megfigyelés
tesztfeladat
elvégzése:*

„Gyerekek, figyeljete! Most mutatni fogok nektek egy rajzot. Ezt másoljátok le a feladatlapon szívvel jelölt részébe olyan szépen, ahogy csak tudjátok! Most folyamatosan nézhetitek a rajzot, nem kell megjegyezni azt. Rajta! A szívvel jelölt helyre rajzoljátok le ezt a rajzot!”

Felmutatjuk a tesztfeladatot és a rajzolásra 30 másodpercet adunk. Ellenőrizzük, hogy jó helyre rajzolnak-e a gyerekek!

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

**A vizsgálat
végén:**

1. A vizsgálati személyek megdicsérese, s a vizsgálat végének bejelentése:

„Gyerekek, nagyon megdicsérlek benneteket! Meseország hősei vagytok! Vége van a rajzos feladatsornak.”

2. A feladatlapon összegyűjtése (ha nem kerül sor további vizsgálatokra)!

3. Levezető beszélgetés, ha van rá idő.

A vizsgálat értékelése:	1. A megoldókulcs alapján a megoldások pontozása (az elért pontszámot a válasz mellé vagy adatbázisban rögzíthetjük).2. A gondolkodás (G) és az összpontszám (Ö) összesítése (az elért pontszámot a lap margójára vagy adatbázisban rögzíthetjük).3. A pontszámok alapján szöveges értékelés, összefoglaló megfogalmazása (szóban vagy írásban) a szülők/gondviselők, pedagógusok számára.4. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).5. Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, megvalósítása.

A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt feladatainak összefoglalása, pontozása

A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt vizuális ingerekkel végzett szintézis, analízis, munkamemóriabeli és megfigyelésre vonatkozó feladatokat tartalmaz. Az alábbiakban ezek bemutatására kerül sor az OxIPO-modell aspektusából. Az OxIPO-modell alapján a vizsgálatban nyújtott teljesítményt a vizsgálat szervezése (Organizáció), a vizsgálati személyt érő ingerek (Inputok), az ingerek feldolgozása (Process) és a vizsgálati személy válasza (Output) határozza meg. Ez azt is jelenti, hogy egy esetleges gyengébb tesztbeli teljesítmény akár a vizsgálati személytől független szervezési problémákkal (például: rosszul megvilágított és/vagy figyelemelterelő zajokkal terhelt vizsgálati helyiség, rossz minőségben sokszorosított feladatlap stb.) is magyarázható. A tesztbeli összteljesítmény összegző értékelésekor tehát körültekintően kell mérlegelni, hogy valóban megfelelőek voltak-e a vizsgálati személy számára biztosított feltételek. A legkisebb kétség esetében is célszerű a vizsgálat megismétlése rendezett körülmények között.

1. Vizuális szintézis feladat

Szintézis: képesség arra, hogy részekből, elemekből egészet alkossunk.

A szintézis jelentősége az iskolai tanulás során: például hangos olvasás alkalmával a betűkhöz rendelt hangokból áll össze a szó, írás során a betű íráselemeiből áll össze a betű, a betűkből áll össze a szó.

A szintézis vizsgálatának feladata: a szintézist célzó feladatok esetében részinformációkat adunk, amiket valamilyen szabály szerint össze kell illeszteni. A szintézis szabályát egy példafeladat révén mutatjuk be, de nem magyarázzuk el azt a vizsgálati személynek. A vizsgálati személynek az a feladata, hogy megértse a részek összeillesztésének szabályát, s a példa alapján megoldja a tesztfeladatot. Amennyiben a munkamemória vizsgálat is cél, akkor

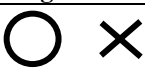

a példa- és a tesztfeladat bemutatása rövid (30 másodperces) expozíciós idővel történik, amit 10 másodperc késleltetési idő követ (ami alatt már nem látható a példa- és a tesztfeladat). A válaszadásra 30 másodperc áll rendelkezésre. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is.

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- <i>Instrukció</i> - <i>Példafeladat:</i> - <i>Tesztfeladat:</i>	helyszín, eszközök, személyek, inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben „Az 1. oszlop és a 2. oszlop ábrarészletének »összeadása«, »képzletbeli egymásra csúsztatása« adja meg a 3. oszlopban szereplő ábrát” szabály felismerése a példafeladatban, majd a szabályon alapuló analógia alkalmazása a tesztfeladatban. Megjegyzés: a feladat az érzékelés, a figyelem és a munkamemória működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy által készített rajz. Pontozás:* 2 pont: helyes válasz (pontatlanul illeszkedő, görbe vonalak esetében is) 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz:

*A válaszlapon a   szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

A szintézis tesztfeladat mellett az alábbi kiegészítő (például: ellenőrző) feladatok is megtalálhatók a tesztben:

n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:	n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:
1.			6.		
2.			7.		
3.			8.		
4.			9.		
5.			10.		

2. Vizuális analízis feladat

Analízis: képesség arra, hogy egy egésznek tekintett ingert részekre, elemekre bontsunk.

Az analízis jelentősége az iskolai tanulás során: szótagolás, teljes szó hangokra/betűkre bontása, a verselemzés, a szövegértő tanulás alapja az analízisre, elemzésre való képesség.

Az analízis vizsgálatának feladata: az analízist célzó feladatok esetében információt adunk, amiket valamilyen szabály szerint részekre kell bontani. Az analízis szabályát egy példafeladat révén mutatjuk be, de nem magyarázzuk el azt a vizsgálati személynek. A vizsgálati személynek az a feladata, hogy megértse a részekre bontás szabályát, s a példa alapján megoldja a tesztfeladatot. Amennyiben a munkamemória vizsgálata is cél, akkor a példa- és a tesztfeladat bemutatása rövid (30 másodperces) expozíciós idővel történik, amit 10 másodperc késleltetési idő követ (ami alatt már nem látható a példa- és a tesztfeladat). A válaszadásra 30 másodperc áll rendelkezésre. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is.

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- Instrukció - Példafeladat: - Tesztfeladat:	helyszín, eszközök, személyek, inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben „az 1. oszlopból a 2. oszlop ábrarészletének »elvétele«, »képzetbeli törlése« adja meg a 3. oszlopban szereplő ábrát.” szabály felismerése, majd a szabályon alapuló analógia alkalmazása a tesztfeladatban. Megjegyzés: a feladat az érzékelés, a figyelem és a munkamemória működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy által készített rajz. Pontozás: * 2 pont: helyes válasz (pontatlanul illeszkedő, görbe vonalak esetében is) 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz:

*A válaszlapon a   szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

Az analízis tesztfeladat mellett az alábbi kiegészítő (például: ellenőrző) feladatokat is megtalálhatjuk a tesztben:

n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:	n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:
1.			6.		
2.			7.		
3.			8.		
4.			9.		
5.			10.		

3. Emlékezetvizsgálat

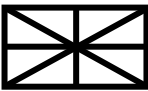
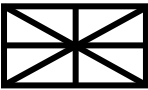
A vizsgálat által célzott kognitív képességspektrum: emlékezet (ami azonban feltételezi a vizsgálati személy érzékelési és figyelmi teljesítményét is!). A vizsgálat fókuszában a rövid távú emlékezet, illetve a munkamemória áll.

Munkamemória: képesség arra, hogy kognitív műveletek végzésének idejére emlékeket bevessünk, tároljunk, előhívjunk (használjunk).

A munkamemória jelentősége az iskolai tanulás során: a betűnkénti olvasás, a szótagoló olvasás vagy a szóképekkel történő olvasás során is lényeges a szavak, mondatok megértése szempontjából, hogy a már elolvasott betűket, szótagokat, szavakat, mondatokat legalább addig emlékezetben tartsuk, amíg a szó, mondat, szöveg(részlet) egészének felfogása, megértése megtörténik.

A munkamemória vizsgálatának feladata: rövid (30 másodperces) expozíciós idővel bemutatott információt, 10 másodperc késleltetést követően (ami közben már nem látható a megadott információ) kell emlékezetből visszaidézni. A válaszadásra 30 másodperc áll rendelkezésre. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is, de gondolkodási műveletet nem igényel (ugyanakkor nem zárható ki, hogy a vizsgálati személy gondolkodási műveleteken alapuló mnemotechnikát – például kontextusba helyezést, címkézést, analógiát eredményező asszociációt stb. – alkalmaz a memorizálás és felidézés során).

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- Instrukció - Tesztfeladat:	• helyszín, • eszközök, • személyek, • inputok biztositása
Process:	Ideális esetben a bemutatott ábra legalább rövid ideig tartó megjegyzése, s felidézése. Megjegyzés: a feladat az érzékelés és a figyelem működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztositása.
Output:	A vizsgálati személy által emlékezetből készített rajz. Pontozás:* 2 pont: helyes válasz (pontatlanul illeszkedő, görbe vonalak esetében is) 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz:

*A válaszlapon a   szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

4. Érzékelést, észlelést feltételező figyelemvizsgálat

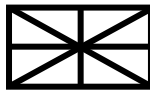
A vizsgálat által célzott kognitív képességspektrum: figyelem (ami azonban feltételezi a vizsgálati személy ép érzékelését is!). A vizsgálat fókuszában a figyelem áll.

Figyelem: ingerszelektív képesség – akaratlagos figyelem esetén a környezeti ingerek egy szándékosan kiválasztott, körülírt halmazának előnybe részesítése egyéb ingerekkel szemben.

A figyelem jelentősége az iskolai tanulás során: az olvasás, a tankönyvi képek, az (interaktív)táblára kerülő ábrák megértésekor, s különösen füzetbe történő pontos másolásakor van jelentősége például.

A figyelem vizsgálatának feladata: egy megadott minta lemásolása. A feladat sikeres végrehajtása ép érzékelést feltételez. Tekintettel arra, hogy a lemásolásra kijelölt inger folyamatosan rendelkezésre áll, annak megjegyzésére nincs szükség – vagyis emlékezésre nincs szükség a feladathoz (bár nem zárható ki teljesen, annak alkalmazása). A feladat gondolkodási művelet nélkül is megoldható (de nem zárható ki annak alkalmazása).

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- Instrukció - Tesztfeladat:	• helyszín, • eszközök, • személyek, • inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben a bemutatott ábra megfigyelése. Megjegyzés: a feladat az érzékelés működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy által lemásolt rajz. Pontozás:* 2 pont: helyes válasz (pontatlanul illeszkedő, görbe vonalak esetében is) 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz:

*A válaszlapon a   szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

5. Érzékelés, észlelés szakorvosi vizsgálata

A vizsgálat által célzott kognitív képesség: vizuális érzékelés.

Érzékelés: a bennünket érő ingerek alapján az érzékszervekben idegimpulzusok kialakulásának és központi idegrendszerhez (gerincvelő, agy) történő továbbítására épülő képesség.

Az érzékelés jelentősége az iskolai tanulás során: minden magasabb szintű kognitív tevékenység (így a figyelem, az emlékezés és a gondolkodás, a tanulás) alapja az érzékelés. Az érzékelés által felvett ingereket szűri a figyelem, „használja” a memória (az érzékelt ingeregyüttes – például egy virágról a retinánkra vetülő fény, majd a látókéregben feldolgozott kép – a memóriából felidézett információk alapján kap jelentést, s látunk „virág”-ot), ami révén az észlelés is létrejöhet, az észlelt információkkal pedig a gondolkodás „dolgozik” tovább. Az érzékelés akadályozottsága esetén az adott érzékszervi modalitás ingereivel kapcsolatos figyelmi, emlékezeti és gondolkodásbeli műveletekre nincs vagy korlátozott a lehetőség.

Az érzékelés vizsgálata: szakorvosi feladat (beutalót a házi orvos vagy az iskolaorvos adhat). Az érzékelés vizsgálat nem része a S.M.ART kognitív tesztesetnek.

Az érzékelés és figyelem eredmények együttes értelmezésekor célszerű figyelembe venni, hogy, ha a figyelem vizsgálat során gyenge eredmény született, akkor annak négy oka lehet:

- a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt;
- b) figyelem probléma, ép érzékelés mellett;
- c) figyelem probléma és érzékelési probléma együttes jelentkezése;
- d) érzékelési probléma, ép figyelem mellett.

Javaslat: szakorvosi vizsgálat keretében az érzékszervek, az érzékelési képesség épségének vizsgálata. Lehetséges eredmények:

1. A mennyiben a szakorvosi vizsgálat nem tár fel érzékelési, érzékszervi problémát, akkor az eredmények háttérében állhat:
 - a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt;
 - b) valóban figyelem problémáról van szó (ép érzékelés mellett).
2. Amennyiben a szakorvosi vizsgálat érzékelési, érzékszervi problémát tár fel, akkor a gyenge eredmények háttérében állhat:
 - a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt;
 - b) figyelem probléma és érzékelési probléma együttes jelentkezése. Javasolt további vizsgálat: a figyelem vizsgálatát más (ép) érzékszervi modalitáson keresztül célszerű ellenőrizni. Ha az alternatív ép érzékszervi modalitásban a figyelemmel még mindig baj van, akkor a figyelem problémája alátámasztást nyer.
 - c) valójában nem a figyelemmel van probléma, hanem az érzékeléssel. Javasolt további vizsgálat: a figyelem vizsgálatát más (ép) érzékszervi modalitáson keresztül célszerű ellenőrizni. Ha az alternatív ép érzékszervi modalitásban a figyelemmel nincs baj van, akkor a gyenge teljesítmény háttérében az érzékszervi, érzékelési probléma valószínűsíthető, s a probléma súlyosságától függően, akár SNI protokoll indítása is szükséges lehet.

A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt értékelése, értelmezése

A vizsgálati személy által adott válaszok pontozását követően kerülhet sor az eredmények szöveges értékelésére. Ennek egyik lehetséges módja az alábbi egyéni, illetve csoportos sablon pontozott, illetve üresen hagyott celláiban található szövegrészek kiegészítése.

Fontos: a teszteredmények védett adatok, azokba betekintési joga a szülőnek/gondviselőnek, a vizsgálat vezetőjének, illetve egyéb a szülőkkel/gondviselőkkel is egyeztetett szakértői körnek lehet.

S.M.ART Egyéni összefoglaló:
 MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ a S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt tapasztalatai

Vizsgálati személy (v.sz.):		V.sz. neme:	☐ nő	☐ ffi
V.sz. életkora:		V.sz. évfolyama/osztálya:		
V.sz.-t nevelő intézmény:				
Vizgálatvezető:		Dátum:		

Adatbázis

Szintézis	Analízis	Munkamemória	Megfigyelés	Összesen
... pont	... pont	... pont	... pont	... pont

Szöveges értékelés és fejlesztési javaslatok

A S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt a szintézis, az analízis, a munkamemória, a megfigyelés és ezek összpontszáma alapján segíti a tanulók megismerését. A fent jelzett adatbázis alapján a következő tapasztalatok és fejlesztési javaslatok fogalmazhatók meg:

1. *Szintézis:* részekből egész összeállítása (például: vonalakból betűk, hangokból szavak stb. összeállítása) terén a „rajzos” feladat esetében az elért pontszám: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt a szintézisre vonatkozó feladat megértésére, felfedezte a példafeladatban mutatott elvont szabályt, képes volt a szabályt emlékezetében tartani a következő feladatig, képes volt az új feladat esetében az említett szabályt felhasználni (megtalálni az analógiát a korábbi és az új feladat között) és sikeresen alkalmazni. **Fejlesztési javaslat:** tehetség-gondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerek szintézisének gyakoroltatása.

1 pont: a tanuló nem adott helyes megoldást, de válaszából kitűnik, hogy valamit megsejtett a szintézis felismerésével, alkalmazásával kapcsolatban. **Fejlesztési javaslat:** szintézisre irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a szintézisre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban gondolkodási probléma eredménye-e, vagy egyéb képességek (például: memória, figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a gondolkodási probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a vizuális szintézis fejlesztésére.

2. *Analízis:* egész részekre bontása (például: mondatok szavakká, diktált szavak hangokká bontása, hogy a hangokhoz tartozó betűk leírhatóvá váljanak stb.) esetében a „rajzos” feladat pontszáma: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt az analízisre vonatkozó feladat megértésére, felfedezte a példafeladatban mutatott elvont szabályt, képes volt a szabályt emlékezetében tartani a következő feladatig, képes volt az új feladat esetében az említett szabályt felhasználni (megtalálni az analógiát a korábbi és az új feladat között) és sikeresen alkalmazni. **Fejlesztési javaslat:** tehetség-gondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerek analízisének gyakoroltatása.

1 pont: a tanuló nem adott helyes megoldást, de válaszából kitűnik, hogy valamit megsejtett az analízis felismerésével, alkalmazásával kapcsolatban. **Fejlesztési javaslat:** analízisre irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani az analízisre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban gondolkodási probléma eredménye-e, vagy egyéb képességek (például: memória, figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a gondolkodási probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a vizuális analízis fejlesztésére.

3. *Munkamemória:* az információk munkamemóriában tartását tekintve (például: a már „kiolvasott” betűkhöz tartozó hangok megtartása, a szóból még hátralévő hangokig) a „rajzos” feladatra kapott pontszám: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont).
Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt a bemutatott ingert rövidtávon megjegyezni, tárolni, s előhívni. **Fejlesztési javaslat:** tehetséggondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerekre történő emlékezés gyakoroltatása, illetve az OxIPO tanulás módszertani programban mnemotechnikák átadása.

1 pont: a tanuló nem adott ugyan helyes megoldást, de csak egy vonalat vétett el. **Fejlesztési javaslat:** memóriára irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a munkamemóriára vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban memóriabeli probléma-e, vagy egyéb képességek (például: figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a memóriabeli probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a vizuális memória fejlesztésére.

4. *Megfigyelés:* az információk szándékos szelektálása (ami például tábláról másolás alapjai is lehet) kapcsán a „rajzos” feladat pontszáma: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt a bemutatott ingert lemásolni. **Fejlesztési javaslat:** tehetséggondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerekre történő figyelem gyakoroltatása, illetve az OxIPO tanulás módszertani programban megfigyelés jellegű feladatok átadása.

1 pont: a tanuló nem adott ugyan helyes megoldást, de csak egy vonalat vétett el. **Fejlesztési javaslat:** figyelemre, megfigyelésre irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a megfigyelésre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges (az iskola- és/vagy a házi orvossal), hogy e teljesítmény valóban figyelmi probléma-e, vagy egyéb képességek (például: érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha az érzékszervi probléma kizárható, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a vizuális figyelem fejlesztésére.

5. *Összpontszám:* a négy feladatra kapott pontszámok összege: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 8 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

8 pont: a tanuló érzékelése, észlelése, figyelme, munkamemóriája, gondolkodása (mely az előbb felsorolt képességeken túl a szabály felismerését, az analógiát, az analízist és szintézist foglalja magába jelen esetben) alapján valószínűsíthető, hogy az írás, olvasás, számolás terén nem jelentkeznek képességbeli problémák. **Fejlesztési javaslat:** az írás-, olvasás-, számolás alsó tagozatos követelményeinek teljesítését követően az OxIPO tanulás módszertani programon belüli tehetséggondozás.

6-7 pont: a tanuló a feladatok nagy részét jól oldotta meg, az írás olvasás, számolás terén a hibásan megoldott feladathoz szükséges képességek esetében várható elakadás. **Fejlesztési javaslat:** a hibásan megoldott feladathoz kötődő képesség(együttes) fejlesztése.

0-5 pont: a tanuló nem tudta tökéletesen megoldani a feladatok többségét. **Fejlesztési javaslat:** erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása.

S.M.ART Csoport szintű összefoglaló:
 MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ a S.M.ART-K kognitív teljesítményteszt tapasztalatai

Intézmény:		Osztály:	
Vizsgálat dátuma:			
Vizsgálatvezető:			

Adatbázis

Tanuló	Szintézis	Analízis	Munkamemória	Megfigyelés	Összesen
1. ...	... pont	... pont	... pont	... pont	... pont
2. ...	... pont	... pont	... pont	... pont	... pont
...	... pont	... pont	... pont	... pont	... pont
n. ...	... pont	... pont	... pont	... pont	... pont
Osztályszintű összesítés:					
2 pont:*	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	8 pont: ... fő (...%)
1 pont:**	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	6-7 pont: ... fő (...%)
0 pont:***	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	0-5 pont: ... fő (...%)

* A maximális pontszámot elérő tanulók esetében a tanuló érzékelése, észlelése, figyelme, munkamemóriája, gondolkodása (mely az előbb felsorolt képességeken túl a szabály felismerését, az analógiát, az analízist és szintézist foglalja magába jelen esetben) alapján valószínűsíthető, hogy az írás, olvasás, számolás terén nem jelentkeznek képességbeli problémák az adott kognitív funkciók terén. **Fejlesztési javaslat:** az írás-, olvasás-, számolás alsó tagozatos követelményeinek teljesítését követően az OxIPO tanulás módszertani programon belüli tehetséggondozás.

** E tanulók a feladatok nagy részét jól oldották meg, az írás, olvasás, számolás terén a hibásan megoldott feladathoz szükséges képességek esetében várható elakadás. **Fejlesztési javaslat:** a hibásan megoldott feladathoz kötődő képesség(együttes) fejlesztése.

*** E tanulók nem tudták tökéletesen megoldani a feladatok többségét. **Fejlesztési javaslat:** erősen javasolt a tanulók OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása.

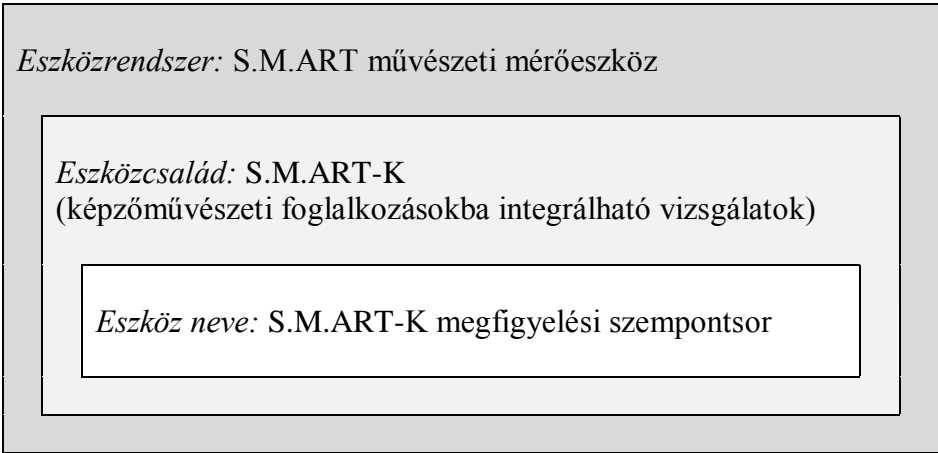
Megjegyzés: ha a tanulók több, mint 90%-ára jellemző egy teljesítmény, akkor az alapján homogénnek tekinthető a csoport, ellenkező esetben heterogén tanulói összetételről beszélhetünk az adott teljesítmény aspektusából. Homogénnek tekinthető csoportok esetében az egész csoportot érintő fejlesztés is lehetséges (ami azonban nem zárja ki a párhuzamosan történő egyéni fejlesztés lehetőségét sem). Sőt: a csoport osszeredménye alapján megfogalmazható általános javaslatok mellett a személyre szabott, differenciálás pedagógiai beavatkozás érdekében az egyes tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit is figyelembe kell venni!

2. ÚTMUTATÓ

A S.M.ART-K MEGFIGYELÉSI SZEMPONTSOR HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-K megfigyelési szempontsor képzőművészeti foglalkozásokba integrálható, a tanulók megismerését célzó tételeket tartalmaz.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-K megfigyelési szempontsor
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	
Módszer:	strukturált megfigyelés
Cél:	a képzőművészeti téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében (a 2011. évi CXC törvény 4. § 14.pontja alapján) az általános adottságokra, speciális képességekre, kreativitásra és motivációra vonatkozó adatok gyűjtése
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	pedagógus megfigyelő rögzíti az adatokat egyéni és/vagy csoportos jegyzőkönyvben
Célcsoport:	6-10 év (de akár 11-18 éves kor közötti tanulók megfigyelésére is alkalmazható, ha a kisiskolásokra utaló kifejezéseket tanulókra vonatkozó szavakkal helyettesítjük)

Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db egyéni jegyzőkönyv/tanuló vagy 1 db csoportos jegyzőkönyv/csoport (max. 30 főig), 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel: 10-45 perctől akár évekig tarthat az adatgyűjtés (a vizsgálatvezető koncepciójától és a rendelkezésre álló időtől függően). Javasolt min. 2-3 tanóra után jegyzőkönyvezni a megfigyelés tapasztalatait. Adatértékelés: 10 perc/vizsgálati személy vagy 300 perc/30 fős csoport
Skálák, változók:	● <i>A – Általános adottságok:</i> a látás, színlátás, ceruzafogás, oldaliság (domináns kéz), feladat megértése változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5. ● <i>A1 – Látás:</i> rajzolás közben megfigyelhető látástávolságra vonatkozó megfigyelés. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (túl közletről/távolról fókuszál a lapra a tanuló), 1 = kedvező tapasztalat (átlagosnak tűnő távolságról fókuszál a lapra a tanuló) ● <i>A2 – Színlátás:</i> rajzolás közben megfigyelhető színlátásra vonatkozó megfigyelés. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (színtévesztés, - vakság gyanúja), 1 = kedvező tapasztalat (következetesen pontos szín-azonosítás) ● <i>A3 – Ceruzafogás:</i> rajzolás közben megfigyelhető, ceruzafogásra vonatkozó megfigyelés. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (korrigálásra szoruló ceruzafogás), 1 = kedvező tapasztalat (helyes ceruzafogás) ● <i>A4 – Oldaliság (domináns kéz):</i> rajzolás közben megfigyelhető, kézhasználattal kapcsolatos dominanciára vonatkozó megfigyelés. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (jobb és bal kéz kevert alkalmazása), 1 = kedvező tapasztalat (jobb vagy bal kéz következetes használata). ● <i>A5 – Feladat megértése:</i> rajzolásra vonatkozó feladat megértése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nehezen vagy egyáltalán nem értette a tanuló a feladatot), 1 = kedvező tapasztalat (azonnali feladatértés). ● <i>S – Speciális művészeti képességek:</i> a tanuló rajzának felismerhetőségére, a vonalvezetésére, a vonalak illeszkedésére, a kompozíció tudatos megválasztására, a perspektíva ábrázolására vonatkozó változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5. ● <i>S1 – A gyermek rajzának felismerhető jellege:</i> rajzolásra vonatkozó feladat megértése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (figuratívnak szánt, de nem felismerhető rajz), 1 = kedvező tapasztalat (figuratívnak szánt és felismerhető rajz). ● <i>S2 – Vonalvezetés:</i> a rajzra jellemző vonalvezetés. A magasabb pontszám

- jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (reszketeg, szaggatott vonalak, s ez nem művészi szándékkal magyarázható), 1 = kedvező tapasztalat (határozott vonalvezetés).
- *S3 – Vonalak illeszkedése:* a rajz vonalainak egymáshoz történő illeszkedése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a vonalak nem érnek össze és/vagy túlnyúlnak egymáson, s ez feltehetően nem szándékos művészi kifejezési eszköz), 1 = kedvező tapasztalat (a vonalak pontosan illeszkednek).
 - *S4 – Kompozíció tudatos, tervszerű megválasztása.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a rajz elemei ötletszerűen, felismerhető kompozíció nélkül helyezkednek el a lapon), 1 = kedvező tapasztalat (megjelenik a kompozíció tudatos, tervszerű megválasztása).
 - *S5 – Perspektíva ábrázolása.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem jelenik meg a perspektíva ábrázolása), 1 = kedvező tapasztalat (megjelenik a perspektíva ábrázolása).
 - *K – Kreativitás:* a tanuló rajzában megjelenő fluencia (ötletgazdagság), originalitás (eredetiség), flexibilitás (rugalmasság), elaboráció (kidolgozottság, részletgazdagság) és humor produkció változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5.
 - *K1 – Fluencia (ötletgazdagság).* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nincsenek rajzai, kevés rajza van), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló sokat rajzol).
 - *K2 – Originalitás (eredetiség).* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (sematikus, nem egyedi rajzok), 1 = kedvező tapasztalat (egyedi ábrázolás).
 - *K3 – Flexibilitás (rugalmasság).* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (visszatérő motívumok rajzolása), 1 = kedvező tapasztalat (változatos témák, ábrák alkotása).
 - *K4 – Elaboráció (kidolgozottság, részletgazdagság).* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem részletgazdag rajz), 1 = kedvező tapasztalat (részletes, kidolgozott rajz).
 - *K5 – Humor produkció.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (műveire nem jellemző a humorosság), 1 = kedvező tapasztalat (humoros alkotásai is vannak).
 - *M – Motiváció:* a képzőművészettel kapcsolatos belső és külső motivációra, kitartó munkára, bevonódásra és lapfelület kitöltöttségre fókuszáló változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5.
 - *M1 – Rajzolásra vonatkozó belső motiváció.* A magasabb pontszám jelent

- jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólítás nélkül nem rajzol), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló szabadon választott feladatként, felszólítás nélkül is rajzol).
- *M2 – Reagálás rajzolásra vonatkozó külső motivációra.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólításra nem rajzol), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló felszólításra rajzol).
 - *M3 – Kitartó, figyelmes munka a rajzos feladatok során.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló nem rajzol kitartóan, figyelme elkalandozik és/vagy nehezen fenntartható a rajzolással kapcsolatban), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló kitartóan rajzol, figyelme nem kalandozik el rajolás közben).
 - *M4 – Bevonódás a rajolásba.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólításra azonnal abbahagyja a rajolást, nem mutat további érdeklődést rajzai iránt), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló nem akarja abbahagyni a rajolást, szívesen folytatná a tevékenységet).
 - *M5 – Lapfelület kitöltöttsége.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (sok az üres hely a lapon), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló törekedett a teljes lapfelület kitöltésére).
- *Kedvező tapasztalatok száma:* az „A – Általános adottságok”, „S – Speciális művészeti képességek”, „K – Kreativitás” és M – Motiváció változók pontszámának összege. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 20.
- *Kedvezőtlen tapasztalatok száma* (= 20 – kedvező tapasztalat száma). Az alacsonyabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 20.

A S.M.ART–K megfigyelési szempontsor a képzőművészeti téren tehetséges tanulók pedagógusok általi azonosítására is alkalmazható, egyéni és csoportos jegyzőkönyvben is regisztrálható, eszközigényét tekintve papír-ceruza jellegű eszköz.

A megfigyelési szempontsor pedagógus kompetenciakörben történő felhasználásra jött létre annak érdekében, hogy segítse a művészeti tehetséggondozás keretében a tanulók differenciált fejlesztését.

A megfigyelési szempontsor használatának folyamata

A megfigyelés folyamatának javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a jegyzőkönyvek sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés:	Vizsgálati személyek leültetése a számukra kijelölt helyre.
Kapcsolat-felvétel, ráhangolás:	Vizsgálati személyek üdvözlése, számukra képzőművészeti (például rajzos) feladat adása.
Megfigyelés:	A vizsgálati személyek viselkedésének, produktumainak, jellemzőinek regisztrálása a megfigyelési szempontsor alapján az egyéni és/vagy a csoportos megfigyelési jegyzőkönyvben.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	A vizsgálati személyek megdicsérese, s a vizsgálat végének bejelentése.
A vizsgálat értékelése:	1. Az egyéni és/vagy a csoportos megfigyelési jegyzőkönyvek végén található útmutatók alapján megtörténik a megfigyelések értékelése. Az egyes megfigyelési szempontok önmagukban is információértékűek lehetnek egyéni fejlesztési tervek kidolgozása esetében.2. A pontszámok alapján szöveges értékelés, összefoglaló megfogalmazása (szóban vagy írásban) a szülők/gondviselők, pedagógusok számára.
Az eredmények felhasználása:	1. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).2. Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, megvalósítása.

3. ÚTMUTATÓ

A S.M.ART-K SZÜLŐI KÉRDŐÍV HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-K szülői kérdőív képzőművészeti vonatkozású információkat gyűjt a gyermekek, tanulók otthoni környezetben tapasztalható megnyilvánulásairól.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-K szülői kérdőív
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz <i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-K (képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok) <i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-K szülői kérdőív
Módszer:	kérdőív
Cél:	a képzőművészeti téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében (a 2011. évi CXC törvény 4. § 14.pontja alapján) családi tapasztalatok gyűjtése.
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	a szülő/gondviselő a kérdőívben rögzíti tapasztalatait
Célcsoport:	6-10 éves gyermekek/tanulók szülei/gondviselői (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	a kérdőívet szülők töltik ki, pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok értékelik
Eszközsükséglet:	1 db kérdőív/tanuló/szülő, 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel: kb. 10 perc Adatértékelés: 1 perc/tanuló vagy 30 perc/30 fős csoport
Skálák, változók:	A kérdőív 10 darab eldöntendő (igaz/hamis) kérdést tartalmaz (skála: nominális, dichotóm skála, igaz/hamis értékekkel). Az 1-4 kérdés az otthon tapasztalt motivációs jellemzőkre irányul. Az 1-2. kérdés esetében az „igaz”, a 3. kérdés esetében a „hamis” válasz mutat a képzőművészet iránti motiváció irányába. Az 5-6. kérdés a szülő/gondviselő művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét ragadja meg. A 7-8. kérdés a bizonyított teljesítményen alapuló tehetséggondozás során felhasználható művészeti teljesítményekre kérdez rá („igaz” válaszok esetében azzal a szándékkal, hogy a szülő/gondviselő tájékoztassa a vizsgálatvezetőt arról, hogy milyen kiállításon, művészeti versenyen vett részt alkotásaival a gyermek/tanuló). A 9-10. kérdés a gyermek/tanuló korai, illetve családon belüli rajzbeli teljesítményeire kérdez („igaz” válaszok esetében azzal a szándékkal, hogy a szülő/gondviselő szükség esetén a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás céljából mutassa be a gyermek alkotásaiból álló gyűjteményt.

A S.M.ART-K kérdőív célja, hogy a szülőktől segítsen információkat gyűjteni gyermekük otthoni – olykor csak kizárólag általuk ismert, megtapasztalt! – művészeti jellemzőivel kapcsolatban.

A kérdőív 10 eldöntendő kérdést tartalmaz, kitöltése sem igényel 10 percnél több időt. Az eredmények pedig nemcsak a gyermek művészeti teljesítményét, hanem a család művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét is segíthet megragadni. A kérdőív kiinduló alapja lehet a szülőkkel folytatott interjúnak (lásd: S.M.ART-K interjú használatát bemutató fejezetet!).

A kérdőív pedagógus kompetenciakörben használható.

A kérdőív használatának folyamata

A kérdőíves adatgyűjtés javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról 2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát 3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében

megtörténhet a kérdőívek sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés:	Ha egy csoportos találkozó (például: szülői fórum, értekezlet) keretében történik az adatgyűjtés: a vizsgálati személyek leültetése a számukra kijelölt helyre. Ha otthon töltik ki a kérdőívet a szülők: ez a lépés elmarad.
Kapcsolatfelvétel, ráhangolás:	Csoportos, személyes adatfelvétel esetében: a vizsgálati személyek üdvözlése, a kérdőívek kiosztása, a válaszadás módjának bemutatása. Otthon történő kitöltés esetében: a kérdőív eljuttatása és kitöltésének elmagyarázása a vizsgálati személyeknek, akikkel a kitöltött kérdőívek benyújtásának módját és határidejét is egyeztetni szükséges.
Kérdőív kitöltése:	A vizsgálati személyek kitöltik a kérdőívet.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	A kitöltött kérdőívek begyűjtése a vizsgálati személyektől. Együttműködésük megköszönése.
A vizsgálat értékelése:	1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése. 2. A szülők/gondviselők művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét tükröző (5-6.) kérdések válaszainak összesítése. 3. A művészeti teljesítményekre vonatkozó (7-8.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése. 4. A korai, illetve családon belüli képzőművészeti produktumokkal kapcsolatos (9-10. kérdésre adott) válaszok összegzése.
Az eredmények felhasználása:	1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdések a prediktív tehetségazonosítás, a produktumokra vonatkozó (7-10.) kérdések a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás előkészítéséhez használhatók fel. 2. A szülőnek/gondviselőnek a gyermek/tanuló művészeti nevelésével kapcsolatos attitűdjének ismerete (5-6. kérdésre adott válaszok) a szülők bevonásában, a család és az iskola együttműködésének kialakításában hasznosítható.

3. A kérdőív további szülői interjú kiindulási alapja lehet.
4. A kérdőív egyes tételei önmagukban is információértékűek lehetnek.
5. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).

4. ÚTMUTATÓ A S.M.ART-K INTERJÚ ALKALMAZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-K interjú a képzőművészeti tehetségazonosítás során hasznosítható információkat gyűjt a gyermekek/tanulók szüleitől.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-K interjú
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszkörendszer összefüggése:	<i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz <i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-K (képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok) <i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-K interjú
Módszer:	interjú
Cél:	a képzőművészeti téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében szülői tapasztalatok gyűjtése.
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	szülő(pár), törvényes gondviselő(pár) válaszol a vizsgálatvezető pedagógusnak a gyermekkel/tanulóval kapcsolatban
Célcsoport:	6-10 éves gyermekek/tanulók szülei/gondviselői (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	az interjú kérdezői, értékelői pedagógusok (főként tanítók), óvoda-pedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db interjú kérdéssor/tanuló, 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel és -értékelés a válaszadás hosszának függvényében: 30-60 perc/gyermek (illetve a gyermekről informáló szülő/gondviselő)
Skálák, változók:	A strukturált interjú a S.M.ART-K kérdőív 10 kérdéséből indul ki, és azokhoz gyűjt további információkat az alábbiak alapján: a) Az interjú kérdéssora összesen 50 kérdésből áll. b) Az 50 kérdés 10 fő témakörre, s 40 kiegészítő kérdésre tagolódik. c) A 10 fő témakör azonos a S.M.ART-K kérdőív 10 eldöntendő kérdésével (az adatgyűjtés akár azzal is megtörténhet). Az 1-4 kérdés az otthon tapasztalt motivációs jellemzőkre irányul. Az 5-6. kérdés a szülő/gondviselő művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét ragadja meg. A 7-8. kérdés a bizonyított teljesítményen alapuló tehetséggondozás során felhasználható művészeti teljesítményekre kérdez rá. A 9-10. kérdés pedig a gyermek/tanuló korai, illetve családon belüli rajzbeli teljesítményeiről gyűjt információkat. d) Mindegyik fő témakörön belül „Ha igaz” és „Ha nem igaz” válaszlehetőség irányába folytatódhat az interjú. e) A „Ha igaz” és a „Ha nem igaz” esetben is 2-2 kifejtős kérdés található az interjú szövegében. f) Egy interjúalanyunk így az 50 kérdésből a fő témakörök 10 eldöntendő kérdésére, illetve azokon belül 10 témakör x 2 kérdés = 20 kifejtős kérdésre kell választ adnia. Interjúalanyonként ez összesen 10 kiegészítendő kérdés + 20 kifejtős kérdés = 30 kérdés megválaszolását feltételezi. g) A válaszadás hosszától függően az interjú 30-60 perc időtartamot vesz igénybe.

Noha az interjú nem tartalmaz különösebben „érzékeny” kérdéseket, mégis (a gyermek énképe, önértékelése, méltósága, a gyermek-szülő jó viszony és a lehetőségekhez képest őszinte szülői válaszadás biztosítása érdekében) javasoljuk, hogy a gyermek ne legyen fültanúja az interjúnak.

Az interjú pedagógus kompetenciakörben használható.

Az interjú folyamata

Az interjút alkalmazó adatgyűjtés fontosabb teendői (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet az interjú adatlapjainak sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének és időpontjának kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás:	A vizsgálati személyek üdvözlése, az interjú témájának ismertetése, a szóbeli válaszadás módjának ismertetése.
Interjú felvétele:	A vizsgálati válaszolnak az interjú kérdéseire.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	Az interjúk lejegyzésének véglegesítése. A vizsgálati személyek együttműködésének megköszönése.
A vizsgálat értékelése:	1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.2. A szülők/gondviselők művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét tükröző (5-6.) kérdések válaszainak összesítése.3. A művészeti teljesítményekre vonatkozó (7-8.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.4. A korai, illetve családon belüli képzőművészeti produktumokkal kapcsolatos (9-10. kérdésre adott) válaszok összegzése.
Az eredmények felhasználása:	1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdések a prediktív tehetségazonosítás, a produktumokra vonatkozó (7-10.) kérdések a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás előkészítéséhez használhatók fel.2. A szülőnek/gondviselőnek a gyermek/tanuló művészeti nevelésével kapcsolatos attitűdjének ismerete (5-6. kérdésre adott válaszok) a szülők bevonásában, a család és az iskola együttműködésének kialakításában hasznosítható.3. Az interjú egyes tételei önmagukban is információértékűek lehetnek.4. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).

5. ÚTMUTATÓ

A S.M.ART-K NONKOGNITÍV ÉLMÉNYFELTÁRÓ GYAKORLAT ALKALMAZÁSÁHOZ

A S.M.ART-K nonkognitív élményfeltáró gyakorlat képzőművészeti foglalkoztatáson keresztül segíti a pedagógust a tanulók nonkognitív jellemzőinek, élményvilágának megismerésében.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-K nonkognitív élményfeltáró gyakorlat
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz <i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-K (képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok) <i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-K nonkognitív élményfeltáró gyakorlat
Módszer:	megfigyelés, tartalomelemzés
Cél:	a nonkognitív jellemzők feltérképezése képzőművészeti tevékenységen keresztül. Például: egy adott témával kapcsolatos attitűdök megismerése, tudatosítása
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	egyéni és csoportos adatfelvétel is lehetséges
Célcsoport:	6-10 éves (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvoda-pedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db papír válaszlap/tanuló, író-, festőkészlet, hurkapálcika, olló, (esetleg papír-zacskóbábokhoz papírzacskó), 1 db összegzőlap/tanuló
Időigény:	Adatfelvétel és -értékelés a válaszadás hosszának függvényében: 30-60 perc
Skálák, változók:	Kvalitatív válaszok.

A gyakorlat az OxIPO-modell komponenseihez kötődően a következő négy főbb fázisból áll:

- 1) Input: az instrukció szövege, a válaszlap, a helyiség, a személyek, kontrolálatlan vizuális, auditív, gusztatorikus, olfaktorikus, kinezetikus, haptikus stb. érzékek.
 - 2) Process: alkotómunka és beszélgetés során érzelmi feldolgozás.
 - 3) Output: a gyermek által alkotott produktum, ami alapján tovább beszélgetünk a témáról.
 - 4) Organizáció: a pedagógus biztosítja a helyszínt, időbeosztást, koordinálja az eseményeket, biztosítja az anyagi feltételeket.
- Az élményfeltáró gyakorlat pedagógus kompetenciakörben is használható.

A gyakorlat folyamata

Az adatgyűjtés fontosabb teendői (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról 2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát 3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a gyakorlathoz szükséges anyagok beszerzése/előállítása, kódzámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének és időpontjának kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás:	A vizsgálati személyek üdvözlése, a gyakorlat témájának ismertetése: „Készíts egy rajzot vagy festményt, aminek címe: »Ezt gondolom, ezt érzem a ...-tal kapcsolatban!« Közben beszéljünk is erről! Kíváncsi vagyok, mit tudsz, mit gondolsz erről, hogy érzel ezzel kapcsolatban, mit cselekednél ezzel kapcsolatban!”

Gyakorlat megvalósítása:	1. A gyakorlat végrehajtása.2. A vizsgálati személy verbális, nonverbális, metakommunikatív megnyilvánulásainak rögzítése a tapasztalatokat összegző lapon.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	A gyakorlat lezárása. A vizsgálati személyek együttműködésének megköszönése.
A vizsgálat értékelése:	1. A gyakorlat során szerzett benyomások összegzése, megvitatása.2. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonnai kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).
Az eredmények felhasználása:	1. Személyiségfejlesztés2. Tehetséggondozás3. Attitűdök megismerése, formálásuk elősegítése.

IRODALOM

2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről

Babály Bernadett és Kárpáti Andrea (2015): A téri képességek vizsgálata papír alapú és online tesztekkel. *Magyar Pedagógia* 115:(2) pp. 67-92.

Babály Bernadett és Kárpáti Andrea (2016): Vizuális-téri képességek fejlesztése: egy alkotó-konstruáló tevékenységen alapuló térszemlélet fejlesztő program hatékonyságvizsgálata. In: Tóth Péter és Holik Ildikó (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2015: Pedagógusok, tanulók, iskolák - az értékformálás, az értékközvetítés és az értékteremtés világa*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. pp. 127-138

Czeizel Endre (2007): *Festők, gének, szövegek*. Galenus, Budapest.

Czeizel Endre (2009): *A magyar festőművész-géniuszok sorsa*. Galenus, Budapest.

Hanák Zsuzsanna (2015): Állandóság és változás az iskolaérettség megítélésében. *Képzés és Gyakorlat (Training and Practice)*, 13 (2015, 1-2.), 221-230.

Hanák Zsuzsanna (2016): *A korai iskolaelhagyás problematikája és a megelőzés lehetőségei a magyar közoktatásban*. Habilitációs értekezés, Eszterházy Károly Főiskola

Kárpáti Andrea (2015a): Integratív esztétikai nevelés: eredmények és lehetőségek. In: Bodnár Gábor, Szentgyörgyi Rudolf (szerk.): *Szakpedagógiai körkép III. Művészetpedagógiai tanulmányok*. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 4. ELTE BTK Szakmódszertani Központ, Budapest. 190-215.

Kárpáti Andrea (2015b): Vizuális nevelési modellek. In: Bodnár Gábor és Szentgyörgyi Rudolf (szerk.): *Szakpedagógiai körkép 3.: Művészetpedagógiai tanulmányok*. Eötvös

Kelemen Lajos (2001): *Képességmérés az óvodában I*. Poliforma Kft., Hajdúböszörmény

Kelemen Lajos (2012): Tanulási nehézségek megelőzése és korrekciója. In: Gortka-Rákó Erzsébet (szerk.): *Társadalomtudományi tanulmányok*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 65-72.

Kelemen Lajos (2014): A kognitív képességek rendszere és fejlődési szintjei a kultúrtechnikák elsajátítása aspektusában. In: Tánczos Judit (szerk.): *Fejlesztő pedagógiai és pszichológiai tanulmányok I*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 45-60.

Mező Ferenc és Mező Katalin (2019): *A művészetdiagnosztikai mérőeszköz fejlesztésének koncepciója*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest. ISBN 978-963-7165-84-9

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART-K: képzőművészeti foglalkozásokba integrálható vizsgálatok*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

Mező Ferenc és Kiss Papp Csilla (2011): A képzőművészeti tehetségek gondozása. In: Balogh László (szerk.): *A tehetség felismerése és fejlesztése: Kézikönyv a tehetséggondozás gyakorlatához*. Debreceni Egyetem Pedagógiai-Pszichológiai Tanszék, Debrecen. 451-467.

Mező Ferenc és Miléné Kisházi Edit (szerk.) (2003a): *Művésztehetségek azonosítása és gondozása*. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálati Intézet, Miskolc.

Mező Ferenc és Miléné Kisházi Edit (2003b): Megfigyelési szempontsor a képzőművészeti tehetség korai azonosítására. In: Mező Ferenc, Miléné Kisházi Edit (szerk.): *Művésztehetségek azonosítása és gondozása*. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálati Intézet Miskolc 162-164.

A S.M.ART művészeti mérőeszköz rendszer célja, hogy művészeti foglalkozásokba integrálható módon a tanulók megismerésében segítse a pedagógusokat.

A képző-, a zene-, a táncművészet és az irodalom terén kognitív teljesítménytesztek, megfigyelési szempontsorok, szülői kérdőívek, interjú vázlatok és nonkognitív élményfeltáró feladatok alkotják a S.M.ART művészeti diagnosztikai rendszert.

Készült:

a Magyar Képzőművészeti Egyetem
„A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése
a köznevelési intézményekben” című,
EFOP-3.2.6-16-2016-00001 azonosítószámú projektjének,
„Művészeti mérőeszköz fejlesztés” alprojektje keretében
a K+F Stúdió Kft. közreműködésével.

